

DADA RUŽA
Glazbena škola Varaždin
dada.ruza@gmail.com

Primljeno: 02. 09. 2010.
Prihvaćeno: 09. 12. 2010.

VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI U ZAMISLIMA I OSTVARENJIMA SVOJIH ZAČETNIKA

1. POLAZIŠTA

Uz pojam **Varaždinskih baroknih večeri** danas se rado vežu mnoge, već nebrojeno puta ponovljene fraze poput: „dugogodišnja tradicija“, „zaštitni znak Varaždina“, ili, u novije vrijeme, „brand“. Ponavljanje takvih, uvijek istih, fraza, ponekad prelazi u otrcanost, kao uostalom i sve ono, što se mehanički ponavlja dovoljno dugo, da slojevi dugotrajne rutine prekriju ishodišnu viziju i izvornu stvaralačku snagu.

Težnja za uklanjanjem naslaga rutine te traganjem za izvornošću glazbenih misli, znakovita je za, danas sve prisutniju, povijesno osviještenu interpretaciju glazbe na izvornim glazbalima. Ponekad se, međutim, zaboravlja, da se ne radi tek o pukom pomodarstvu i hiru, nego o dubokom promišljanju i uživljanju u svijet jedne prošle epohe, toliko intenzivnom, da se taj svijet doživljava kao sadašnji trenutak, sa svom svježinom energije i kreativnosti, koja može biti sadržana u sadašnjem trenutku. Takav način razmišljanja, primijenjen ne samo na muziciranje, već i na razne vrste umnog rada, može odvesti ljudsku misao vrlo zanimljivim putovima.

Četrdeset godina suživota Varaždinaca sa svojim festivalom dugo je razdoblje, dovoljno dugo za temeljito sazrijevanje jedne ljudske osobe, dovoljno dugo za prevladavanje brojnih prepreka i kriza, ali i dovoljno dugo, da se pomalo zapostavi svijest o ishodištima. Četrdeset godina nakon smrti **Johanna Sebastiana Bacha** bilo je dovoljno da taj gigantski glazbeni um u sjećanjima tadašnjih ljudi ostane zanemaren i marginaliziran. Četrdeset godina nakon ukidanja glazbene scene u varaždinskom **Narodnom kazalištu „August Cesarec“** (ukinuta je 1963., op. a.), nije više bilo svijesti o devastaciji, dovoljno snažne da pokrene obnovu.

Četrdeset godina nakon osnivanja Varaždinskih baroknih večeri, vrijeme je za pitanje o tome, kakva je intelektualna klima iznjedrila taj festival te koliko danas jesmo ili nismo nje svjesni. Naime, svaka dugovječna ideja podložna je prolasku kroz iskušenja i krize, a u takvim je situacijama jedno od najjačih oružja upravo povezanost s vlastitom izvornom pokretačkom snagom.

2. ISHODIŠTA POVIJESNE OSVIJEŠTENOSTI U GLAZBENOM IZVODILAŠTVU

Razvoj povijesne osviještenosti na području izvođenja glazbe može se u kulturnom krugu zapadne Europe pratiti od 18. stoljeća. Od tada se, uz pretežno izvođenje suvremene glazbe, u koncertni repertoar počinju uključivati i djela starijih epoha. Velika Britanija domovina je prve institucije, posvećene takvoj praksi (**Academy of Ancient Music**, 1726.), te druga domovina njemačkog skladatelja **Georga Friedricha Händela**, čija je neizmjerana popularnost, u kombinaciji s jačanjem građanskog zbornog amaterizma, osigurala kontinuitet javnog izvođenja nekih njegovih djela, čime se Händel i njegova druga domovina izdvajaju od onog dijela istodobnih zapadnoeuropskih kulturnih sredina, u kojima barokni stil odlazi u zaborav i tradicija se prekida.¹ Za ponovno uspostavljanje spona s jednom, već prekinutom, tradicijom, trebalo je, nekad kao i danas, uložiti priličan umni napor. Rodonačelnikom svih takvih nastojanja postao je **Felix Mendelssohn Bartholdy** svojom slavnom izvedbom Bachove „**Muke po Mateju**“, 100 godina nakon praizvedbe, a 79 godina nakon smrti, i pada u zaborav, autora toga grandioznog djela.

U djelima hrvatskih skladatelja, Mendelssohnovih suvremenika, još uvijek odjekuje stil bečke klasike. Hrvatska glazbena scena devetnaestog stoljeća postaje jednim od poprišta borbe između stranih kulturnih utjecaja s jedne strane te nastojanja za razvojem i afirmacijom nacionalnog umjetničkog izričaja s druge strane. Upravo je to nastojanje iznjedrilo mnoge vrijedne inicijative, između ostalih i potragu za hrvatskim starim majstorima, koju su prvi put poduzeli umovi, okupljeni oko ideje **Ilirskoga preporoda**, a nastavili muzikolozi 20. i 21. stoljeća.

Počeci povijesnog osvještavanja hrvatske glazbene publike, njezine senzibilizacije i prijemčivosti za povijesne glazbene stilove, zanimljiva su tema, kojoj glazbena prošlost i sadašnjost Varaždina mogu dati značajan doprinos, a sve to ponajviše zahvaljujući jednom čovjeku, koji je u razdoblju svoje mladosti i zrelosti bio intelektualnim začetnikom brojnih inicijativa u glazbenom i kulturnom

¹ Christopher Hogwood: „Georg Friedrich Händel“, njemačko izdanje, Stuttgart, 1992., 6. poglavlje: „Händel und die Nachwelt“, str. 291-351.

životu grada, a u svojim je visokim godinama taj život iscrpno historiografski obradio. Riječ je o **Krešimiru Filiću**.

Što je sve bio Krešimir Filić? Čitajući njegova djela, upoznajemo ga kao praškog studenta povijesti, koji kod svoje stanodavke svira klavir i, pretražujući po njenim notama, nalazi skladbu hrvatskog autora. U zboru **Akademskog pjevačkog društva „Tomislav“** nalazimo ga kao jednog od osnivača, kao pjevača u dionici drugog tenora, kao režisera u glazbeno-scenskom projektu zbora, te kao tajnika i predsjednika Društva. Posežući u vremena, kad su mnoge kulturne institucije, kojima sa Varaždin danas diči, bile još u povojima, među tim povojima nalazimo ime Krešimira Filića. I, napokon, ako se želi istražiti bilo koji segment glazbenog života Varaždina od davnina pa do 1968., prvo što treba učiniti je - pročitati Filića. Niti ovaj rad u tom pogledu nije iznimka.

Početna godišta Varaždinskih baroknih večeri poklapaju se s početnim godinama mojeg glazbenog obrazovanja, kada sam još bila daleko od sudjelovanja u javnom kulturnom životu, ali sam, kao i mnogi tadašnji učenici **Glazbene škole u Varaždinu**, došla u posjed netom objavljene knjige Krešimira Filića **„Glazbeni život Varaždina“**. Ta se knjiga na mojoj polici također bliži svojoj četrdesetoj. Korice su joj izlizane, a tekst i margine vrve od tragova olovke. Na unutrašnjost stražnje korice znala sam prikvačiti cedulje da me podsjetu na podatke, bitne za radove koje već jesam, ili još nisam ostvarila. Prelistavajući tu hrpicu cedulja, na samom dnu našla sam davno napisani podsjetnik s podacima od važnosti za ovu prigodu. Podaci počinju s godinom 1922., pa ih je potrebno prvo smjestiti u povijesni kontekst.

3. STARA GLAZBA U SKLOPU GLAZBENOG ŽIVOTA VARAŽDINA PRIJE DRUGOGA SVJETSKOG RATA

Varaždinska je glazbena publika u prvoj polovici 20. stoljeća imala prilike slušati repertoar, koji je u žanrovskom smislu bio vrlo raznolik te obuhvaćao duhovnu i svjetovnu glazbu, vokalnu i instrumentalnu, a u izvedbama su sudjelovali solisti, komorni sastavi, zborovi, orkestri te veliki vokalno-instrumentalni i glazbeno-scenski ansambli. Za funkcioniranje takvog glazbenog života u malom gradu, bila je od vitalnog interesa suradnja između glazbenog amaterizma, profesionalizma i obrazovanja, koja je, uostalom, znakovita za sva dosadašnja stoljeća glazbenog života Varaždina. Povijesni opseg glazbenog repertoara kretao se, pretežno, od **Josepha Haydna** pa do tada živućih skladatelja. Najpostojaniji i najprisutniji nositelji tadašnjeg glazbenog života Varaždina bili su amaterski pjevački zborovi. Dva najstarija, **Hrvatsko pjevačko društvo „Vila“** i **Radničko**

hrvatsko pjevačko društvo „Vijenac“, nastala su u 19. stoljeću na tradicijama Ilirskog preporoda, koje su obilježile repertoar oba zbora skladbama suvremenih hrvatskih autora. Na samom početku 20. stoljeća, osniva se zbor **Radničkoga kulturno-umjetničkog društva „Sloboda“**, kao izraz ljevičarske političke opcije, koja također nalazi svoj odjek u repertoaru zbora. Nakon **Prvoga svjetskog rata** na scenu stupa novo pjevačko društvo, u kojem dominira intelektualno ozračje te ga vode osobe s visokim stupnjem obrazovanja, informiranosti i estetske svijesti. Evo što o tome piše Filić:

„Od pjevačke sekcije akademskog društva „Tomislav“ osnovano je samostalno pjevačko društvo pod istim nazivom, pa je kao takvo prvi put nastupilo 13. V 1922. koncertom klasične polifonije.“²

„U godini 1924. treba spomenuti „Bachovo veče“ – koncert „Tomislava“, održan dne 12. I. uz sudjelovanje Lucije Ožegović, Elze Dajić, sopran, Dragutina Mutaka, bas te oboiste Aleksandra Smirnova iz Zagreba.“³

Dakle, Akademsko pjevačko društvo „Tomislav“ već je na samom početku pokazalo svoj umjetnički legitimitet, priređujući varaždinskoj publici znalački stilski oblikovane programe, koji su, u kontekstu prethodno joj poznatog repertoara, predstavljali u najmanju ruku kuriozitet, ako ne i kulturološki šok. Pri tom treba istaknuti dvije osobe, od kojih je prva, već spomenuti, svestrano prisutni Krešimir Filić, a druga, izvrstan dirigent „Tomislava“, **dr Ernest Krajanski**.

Već naredne, 1925. godine, nalazimo Krešimira Filića u ulozi osnivača varaždinskoga **Gradskog muzeja**.⁴ I tu je svoju djelatnost Filić znao upotpuniti zvucima glazbe, o čemu će biti govora na još nekoliko mjesta.

Godine 1927. Varaždincima se ponovno pružila prilika slušati Bacha, ovaj put u dvije točke stilski mješovitog koncertnog programa u izvedbi orguljaša **Čedomila Dugana** i baritona **o. Kamila Kolba**. Na istom koncertu nastupio je i zbor „Vila“, koji se, međutim, pridržavao već prokušanog repertoara ruske romantike.⁵

Iz 1933. datira podatak o gradnji novih orgulja u isusovačkoj crkvi (danas katedrali, op. a.). Tom prigodom **Franjo Dugan st.** u časopisu „**Sv. Cecilija**“ iznosi ekspertizu: „Akustika pavlinske crkve je vanredna, pa je rezonancija dakako velika, kad je crkva prazna, ali za čudo jeke gotovo i nema, te se kod sviranja i najbrže figure mogu jasno razabrati i razumjeti; ako pak je crkva puna, dakako da jeke nema, ali za čudo resonancija je još uvijek velika, te orgulje zvuče puno

² Krešimir Filić: „Glazbeni život Varaždina“, Varaždin, 1972., str. 96.

³ K. Filić: op. cit., str. 97.

⁴ K. Filić, op. cit., str. 542.

⁵ K. Filić, op. cit., str. 97.

i sočno.⁶⁶ Time počinje afirmacija te barokne crkve na samo kao sakralnog, već i kao koncertnog prostora, još i danas najomiljenijeg brojnim varaždinskim i gostujućim glazbenicima i ansamblima.

Slijedeći podatak opet nas skreće prema Filiću, ovaj put u ulozi ravnatelja Gradskog muzeja:

„O desetgodišnjici varaždinskog muzeja, dne 16. XI. 1935. završena je lijepa proslava vanredno uspjelim koncertom. Program su izveli zagrebački umjetnici: Liga Doroghy, Mladen Pozajić i Ivan Pinkava. Skladbe Matteisa, Scarlattija, Bacha, Mozarta, Tartinija i Ivana Zajca izvođene su uz klavirsku pratnju Mladena Pozajića na starom clavecinu.“⁶⁷

Drugih pisanih tragova o tom koncertu za sada se nije moglo naći, tako da pojedinosti, vezane uz spomenuti *clavecin*, za sada ostaju nepoznate. Ono što se može konstatirati je činjenica, da je na tom koncertu po prvi put nakon prekida barokne tradicije, u Varaždinu zazvučalo jedno povijesno glazbalo, i to čembalo.

Slijedeća, 1936. godina, donosi još jednu novu inicijativu: „Jedan od najznatnijih datuma tog ljeta u našem muzičkom životu svakako je bio obnova Glazbene škole, koja je započela 1. X. 1936. svojim redovitim radom.“⁶⁸ Aktivnostima, vezanim uz obnovu Glazbene škole, upravljao je, opet nezaobilazni, Krešimir Filić.⁹

Do tog datuma, na području glazbenog obrazovanja varaždinske mladeži prednjačila je **Gimnazija** sa svojim izvrsnim profesorom glazbe i zborovođom **Tomislavom Miškulinom**. U mnoštvu uspjelih izvedbi gimnazijskoga zbora, na ovom mjestu valja izdvojiti onu, bitnu za temu ovog rada:

„Dana 21. V 1939. priredila je varažd. gimnazijska omladina duhovni koncert u pavlinskoj crkvi i izvela „Sacrum crisiencie maius vulgo S. Joannis Evangelistae dictum auctore ignoto saeculi XVII“. Po rukopisu franjevačkog samostana u Varaždinu priredio je skladbu Franjo Dugan st.“¹⁰

Taj događaj priziva nekoliko poveznica. Kao prvo, on se zbiva četiri godine nakon što je **Dragan Plamenac** u **Hrvatskom glazbenom zavodu** u Zagrebu po prvi put priredio javnu izvedbu djela hrvatske stare glazbe. Nadalje, on se zbiva u baroknoj pavlinskoj crkvi u Varaždinu (danas katedrali, op. a.) te iznosi na koncertni podij jedno djelo hrvatske barokne glazbene baštine, isto djelo, koje će doživjeti izvedbu i pola stoljeća kasnije, na Varaždinskim baroknim večerima, u

⁶⁶ K. Filić: op. cit., str. 98.

⁶⁷ K. Filić: op. cit., str. 99

⁶⁸ K. Filić: op. cit., str. 99.

⁹ K. Filić: op. cit., str. 185.

¹⁰ K. Filić: op. cit., str. 102.

obradi akademika **dr Lovre Županovića**.¹¹ I napokon, on se zbiva petnaest godina prije, nego što će tjednik „**Varaždinske vijesti**“ najaviti održavanje prvog **Varaždinskog festivala** ovim riječima: „Prošlo je više od petnaest godina otkako se počelo misliti o tomu, da se u našem Varaždinu priredi festival u Starom gradu, pred njim, kao i na nekim drugim dijelovima grada, koji mogu takvim priredbama dati upravo jedinstven okvir.“¹²

Prije nego što krenemo tragom te najave, spomenimo i to, da je ista 1939. godina donijela varaždinskoj publici još jednu prigodu za susret sa starom glazbom: „Zagrebački madrigalisti održali su svoj koncert 16. XII 1939. u priredbi „Hrvatske čitaonice.“¹³

4. STARE ZAMISLI I NOVA VREMENA

Tijekom spomenutih petnaest godina, koje su se nanizale između početnih zamisli i realizacije prvog Varaždinskog festivala, varaždinska je kulturna scena doživjela znatne turbulencije. U progonu Židova tijekom **Drugog svjetskog rata**, tragično stradava cijela obitelj **Krajanski**, čiji su članovi **Ernest**, **Artur** i **Jelisa-va** uvelike obogatili međuratni glazbeni život Varaždina. Time je ujedno zadan smrtonosni udarac jedinstvenom Akademskom pjevačkom društvu „Tomislav“. Nakon Drugog svjetskog rata, nova će vlast uvelike favorizirati zbor RKUD-a „Sloboda“, koji joj je bio od velikog propagandnog značaja, ali su mu umjetničke mogućnosti bile ograničene. Preostala četiri zbora građanske orijentacije, iako su preživjela Drugi svjetski rat, neće dočekati početak druge polovice stoljeća. Napori za očuvanjem estetskih vrijednosti na području zbornog amaterizma urodili su osnutkom novog **Pjevačkog društva „Vatroslav Jagić“** 1948. godine. Društvo izvodi glazbu širokog stilskog raspona, a za ilustraciju neka bude spomenut program koncerta od 11. studenog 1950., u kojem, doduše, prevladavaju suvremeni hrvatski autori, ali se na samom početku koncerta izvode dva moteta **Ivana Lukačića**, praćena napomenom: „Ove skladbe izvedene su u čast proslave 25-godišnjice otvorenja varaždinskog muzeja.“¹⁴ Ta kratka napomena ponovno

¹¹ Akademik **dr Lovro Županović** bio je dugogodišnji vjerni suradnik Varaždinskih baroknih večeri te je svojim muzikološkim radom bitno doprinio istraživanju te brojnim suvremenim praiizvedbama djela hrvatske barokne glazbene baštine. Njegovo djelo uspješno je nastavio **dr. Ennio Stipčević**.

¹² Varaždinske vijesti, br. 427 od 13. 05. 1954., str. 3. Članak nije potpisan. U susjednom stupcu počinje članak Marijana Zuberu „Uspjesi dječjeg zbora naše Muzičke škole“, što navodi na pomisao da bi se moglo raditi o istome autoru.

¹³ K. Filić: op. cit., str. 102.

¹⁴ K. Filić: op. cit., str. 111. Pojediniosti o ukidanju zborova „Vila“ i „Vijenac“ te o osnivanju i ukidanju zboru „Vatroslav Jagić“ istražila sam u fondusu Državnog arhiva u Varaždinu i objavila u

upućuje na ostvarenje zamisli osnivača muzeja i pobornika glazbene starine, Krešimira Filića. Bio je to tek kratki trenutak repertoarne ekskluzive u kontekstu vrlo osebnog glazbenog života, u kojem su se partizanske koračnice izmjenjivale sa zvucima opernih i operetnih arija, a između tih dvaju tabora borila se za svoje pravo građanstva i klasična solistička, komorna, zbarska te simfonijska glazba. U svojstvu organizatora glazbenog života tog razdoblja ističu se amaterska kulturno-umjetnička društva, Klub Jugoslavenske armije s vojnim Simfonijskim orkestrom, Narodno kazalište „August Cesarec“ sa svojim orkestrom, Narodno sveučilište te Glazbena škola. Kao izvođači koncerata klasične glazbe, na scenu stupaju, tada mladi, glazbenici potekli iz Varaždina, koji će kasnije doseći visoku reputaciju. I u njihovim se koncertnim programima moglo zateći djela starijih stilova, pa neka u tom smislu bude spomenuto: „Naši varaždinski umjetnici **Nada Puttar** i **Jurica Murai** nastupili su 6. IX. 1947. u svom rodnom gradu ovim rasporedom: 1. Marcello: Il mio belfuoco, 2. Gluck: O del mio dolce ardor, itd.“¹⁵ Akademik Jurica Murai postat će jednim od pokretačkih umova Varaždinskih baroknih večeri od njihova osnutka 1971. do svoje smrti 1999. Nada Puttar-Gold doprinosit će festivalu kao interpretkinja, također od prvih izdanja festivala pa do svojih visokih godina.

Kako da se u poslijeratnom šarenilu raznih, i često suprotstavljenih, kulturnih interesa, ukusa i neukusa, oblikuje glazbeni život grada? Evo odgovora: „Osnivačka skupština „**Društva prijatelja muzike**“ održana je 7. II. 1954. u Klubu kulturnih radnika, na kojoj je predsjednikom izabran prof. Krešimir Filić, tajnikom Teodor Romanić, a blagajnicom nastavnica Erna Trtain. Ovo je novo ustrojeno društvo uzelo na sebe dužnost rukovođenja našim muzičkim životom te se povezalo s gradskim kazalištem i koncertnom poslovnicom u Zagrebu, da se za svaku sezonu utvrde glazbeni nastupi i uvedu abonamani za muzičke priredbe.“¹⁶

Tako ustrajno i dosljedno radeći, Filić je, petnaest godina nakon početnih zamisli o festivalu, došao i do prvog ostvarenja:

„Najpoznatiji događaj godine 1954. bio je, svakako, - „Varaždinski festival“, koji je uspjelo ostvariti suradnjom Gradskog muzeja, Narodnog kazališta „August Cesarec“, Muzičke škole te pjevačkog društva „Vatroslav Jagić“. Odbor se sastojao od nekoliko lica, koja su velikom ljubavlju organizirala čitav rad, a to bijahu: prof. Tomislav Miškulin, prof. Krešimir Filić, prof. Marijan Zuber, dirigent Teodor Romanić te kazališni ravnatelj Franjo Vukalović i glumac Milan Draško-

radu „Kontinuitet glazbenog života Varaždina kroz mijene glazbenih institucija 20. stoljeća“ u zborniku „Hrvatska glazba u XX stoljeću“, Zagreb, 2009.

¹⁵ K. Filić: po. Cit., str. 109.

¹⁶ K. Filić: op. cit., str. 117.

vić. Predstavom „Baron Tamburlanović“ započeo je festival u dvorištu Staroga grada, da se dne 3. VI. 1954. nastavi koncertom operne pjevačice Nade Puttar uz pratnju prof. Lava Vrbanica na klaviru. Dne 6. VI. Održan je nastup velikog i malog dječjeg zbora varažd. Muzičke škole pod dirigentom prof. Marijanom Zuberom uz pratnju udruženih orkestara Nar. Kazališta te JN Armije, dok je 9. VI. u spomen 100 godišnjice smrti hrvatskog skladatelja Vatroslava Lisinskog održalo Pjevačko društvo „Vatroslav Jagić“ svoj vokalni koncert pod vodstvom prof. Tomislava Miškulina. Taj je prvi varaždinski festival završen dvjema predstavama „Zlatarvog zlata“ na Trgu žrtava fašističkog terora (danas je to Trg Miljenka Stančića, op. a.). Moralni i materijalni uspjeh te značajne sasvim domaće priredbe bio je potpun, iako su neki kritikanti nastojali umanjiti njegovo značenje.¹⁷

Intrigirana posljednjom rečenicom ovog navoda, istražila sam stranice tadašnjega varaždinskog tiska.

5. „VARAŽDINSKI FESTIVAL“ NA STRANICAMA TJEDNIKA „VARAŽDINSKE VIJESTI“ OD 1954. DO 1956.

Nakon već spomenute najave Festivala u izdanju „Varaždinskih vijesti“ od 13. svibnja 1954., uslijedila, su mjesec dana kasnije, dva osvrta, oba na istoj stranici. Jedan je objavljen s potpisom **Petra Žuljevića**, a drugi kao dopis **Radničke kulturno-prosvjetne zajednice**, bez potpisa autora. Oba teksta, uz ponešto nužne kurtoazije, iznose niz negativnih kvalifikacija. Počnimo od onog nepotpisanog:

„S obzirom na uski krug izvođača, te s time u vezi potpuno izostajanje velike većine kulturno-umjetničkih društava našega grada, na potpunu nesuradnju gotovo svih kulturno-umjetničko-prosvjetnih foruma, krivnjom i njih i priredjivača, posve je razumljivo, da taj festival nije ni u kojem slučaju bio odraz umjetničkih stvaralačkih mogućnosti Varaždina. (...) Naša socijalistička stvarnost je omogućila da se započne s prvim festivalom – kažu priredjivači u svom tiskanom programu, a gle, tu socijalističku stvarnost uopće nisu bili kadri niti zabilježiti u svojim izvedbama.“¹⁸

Žuljevićev tekst počinje svesrdnim pohvalama predstavi „Barun Tamburlanović“, a u drugom se dijelu teksta neštedimice okomljuje na predstavu „Zlatarevo zlato“, koju je po romanu Augusta Šenoa priredio Vojmil Rabadan (obje su predstave festivala bile iz postojećeg repertoara Narodnog kazališta „August Cesarec“). Taj drugi dio teksta Žuljević uvodi ovako: „Povodom premijere Rabadanova „Zlatarevog zlata“ recenzija je i stvar i izvedbu ocijenila više nepovoljno

¹⁷ K. Filić: op. cit., str. 118.

¹⁸ Varaždinske vijesti, broj 432 od 17. 06. 1954., str. 3.

nego povoljno, naročito kao umjetninu, a da opet ne spominjemo idejne slabosti i negativnosti ove dramatizacije. Međutim, i festivalski odbor i uprava kazališta mimoišli su tu ocjenu i uveli baš „Zlatarevo zlato“ u festivalski program, od nje su namjeravali učiniti „clue“ festivala, za koji se i jedino predvidilo reprizu i kojim se imao završiti festival kao s narodnom svečanošću.“ U nastavku, Žuljević kritizira režisera Milana Draškovića zbog korištenja vanjskih efekata, kao uzaludnih sredstava protiv praznine Rabadanove adaptacije, kostime karakterizira kao „prave orgije rđava ukusa“, a vrhunac degradacije predstavlja komentar na korištenje konja u predstavi: „oni su, neočekivano, bili još najpristojnija točka“. Nakon daljnjeg niza negativnih primjedaba na izvedbu, organizaciju i recepciju, Žuljević zaključuje: „Izvedba „Zlatareva zlata“ na Trgu fašističkih žrtava priličan je udarac samoj instituciji kazališta, i nikako ne bi bilo u redu kad nebi (sic) krivci njegovi osjetiti posljedice, barem u toliko, da im se u budućnosti osujeti činiti ovakve podvige.“¹⁹

U narednom broju „Varaždinskih vijesti“ izlazi *Osvrt festivalskog odbora na rad oko organiziranja festivala*. Ispod teksta potpisani su poimence svi članovi Odbora. Tekst počinje strpljivim i poučnim raščišćavanjem razlika u pojmovima festivala i smotre kulturno-umjetničkih društava. Slijedi, sročeno u tri točke, obrazloženje odabira termina festivala te objašnjenje, zašto se do tog termina nije mogla pripremiti premijera, nego se poseglo za reprizama iz postojećeg kazališnog repertoara. U trećoj točki otkriva se strateško razmišljanje Odbora, kojemu je želja uključiti Festival u sklop svećanih događanja, već isplaniranih za narednu godinu značajnih obljetnica. Pred kraj teksta slijedi priznanje nekih propusta, počevši od formiranja Odbora, „koji nije imao dovoljno široku bazu, pa do nesnalažljivosti, kada je radi velikog interesiranja građanstva došlo preko 2500 gledalaca na mali Trg žrtava fašizma da prisustvuju izvedbi „Zlatareva zlata“. Za sam kraj teksta rezervirani su brojevi podaci o preko 3600 prodanih ulaznica, oko 5000 gledatelja, te o tome „da je odbor započeo svoj rad bez i jednog dinara, ne tražeći pomoć ili dotaciju od nijedne ustanove i da je na završetku festivala postigao bruto prihod od preko 204.500 Din.“ Odbor također nije krio ni dugoročnu viziju: „Nadamo se, da će budući festivalski odbori na temelju naših iskustava, moći mnogo uspješnije organizirati festivale u Varaždinu i učiniti ih trajnim institucijama.“²⁰

Drugi „Varaždinski festival“ bio je u „Varaždinskim vijestima“ iz 1955. najavljan u više navrata, bilo zajedno s drugim manifestacijama, bilo samostalno, ali to

¹⁹ Petar Žuljević: „Osvrt na dramske predstave Varaždinskog festivala“, *Varaždinske vijesti*, broj 432 od 17. 06. 1954., str. 3.

²⁰ *Varaždinske vijesti*, broj 433 od 24. 06. 1954., str. 3.

je ujedno bilo sve, što se u spomenutim novinama o tom Festivalu moglo pročitati. Očito je, dakle, nastupila medijska blokada, ali je unatoč tome danas ipak poznato da je Festival uspješno održan, a za to je saznanje zaslužan, opet, Krešimir Filić:

„Drugi varaždinski festival bio je održan od 14. – 20. kolovoza 1955. u čast 10 godišnjice Narodnog Oslobođenja te proslave 90 godišnjice Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Varaždinu. Raspored je bio ovaj:

Nedjelja, 14. VIII. Gundulićeva „Dubravka“

Ponedjeljak, 15. VIII. Vokalni koncert RKPD „Vilko Jurec“ – dirigent prof. Tomislav Miškulin

Utorak, 16. VIII. 1955. Simfonijski koncert – dirigent Teodor Romanić

Srijeda, 17. VIII. Molièrove „Scapinove spletke“ – Nar. kazalište

Petak, 19. VIII. Vokalni koncert pjevačkog društva „Vatroslav Jagić“ – dirigent prof. T. Miškulin

Subota, 20. VIII. 1955. repriza Gundulićeve „Dubravke“ u narodnom kazalištu

Koncerti su održani u dvorištu Staroga Grada, a predstave u Narodnom kazalištu.

Uspjeh II. varažd. festivala bio je uglavnom, na lijepoj visini, premda je zaoštao za prvim u materijalnom pogledu.“²¹

Nakon dvaju festivalskih godišta, „Varaždinski festival“ prestao se održavati, ali ideja je opstala i preživjela daljnjih petnaestak godina, tijekom kojih se povremeno i oglasila.

6. RAZDOBLJE BEZ „VARAŽDINSKOG FESTIVALA“

1957. godine Krešimir Filić odlazi u mirovinu te uskoro postaje svjedokom zatiranja nekih plodova svojih zamisli. Na primjer, 1959. godine Varaždin ostaje bez Pjevačkog društva „Vatroslav Jagić“, koje je, kao i neki stariji gradski zborovi, otišlo u povijest, uslijed dominacije politike nad glazbenom strukom. „Društvo prijatelja muzike“ još će svega tri godine postojati i organizirati koncerte. Neke od koncerata iz tog razdoblja na ovom je mjestu značajno spomenuti.

„Veče muzičkog baroka, dne 19. I. 1961., uz sudjelovanje komornog orkestra i soliste na flauti Emerika Gregura, dirigirao je Davorin Hauptfeld i dokazao, što se može postići s manjim orkestrom u malenom gradu.“²²

„U ponedjeljak, dne 13. XI. 1961. održano je gostovanje poznatog talijanskog okteta Complesso Fiorentino, koji su odlično na starim instrumentima prikazali glazbu od 13. – 17. stoljeća.“²³

²¹ K. Filić: op. cit., str. 120.

²² K. Filić: op. cit., str. 127.

²³ K. Filić: op. cit., str. 218.

1962. prestaje djelovati „Društvo prijatelja muzike“. Organizaciju koncerata preuzima Narodno kazalište „August Cesarec“, koje zadržava ranije postavljene standarde. Iz tog razdoblja, za ovu je temu važno gostovanje trija „**Le Rondeau de Paris**“ od 19. travnja 1962. Kritičar „Varaždinskih vijesti“, potpisan inicijalima A.R.,²⁴ na početku se osvrće na prethodne koncerte ansambla „Complesso Fiorentino“ i Komornog zbora Univerziteta u Valparaisu, te ustvrđuje da je „publika skoro podjednako oduševljeno primila i koncert trija „Le Rondeau de Paris“, iako nam je ovaj renomirani ansambl predstavio znatno ekskluzivniju i manje popularnu formu antiknog muziciranja“. U nastavku, kritičar hvali „izvanredni virtuozi izvođenja (...) u autentičnim izvedbama, koje su ipak zadovoljile posjetiocyte koncerta, djelujući suvremeno ponajviše zbog skoro magičnog oživljavanja muzike (kurziv D. R.), koja još uvijek privlači slušaoce. To je najviše došlo do izražaja u d'Anglebertovom „Prelude non mesure“ te u tri privlačne minijature Francois Couperina, koje su donijele virtuožno ostvarena zvučanja, na trenutke skoro suvremena, približena zahtjevima današnjeg slušaoca (kurziv: D. R.), što naročito vrijedi za „Prelude non mesure“, s njegovim raskošnim, a ipak odmjerenim zvučnim bogatstvom.“, te zaključuje: „Bio je to koncert, koji nesumnjivo predstavlja jedan od vrhunskih muzičkih doživljaja posljednjih koncertnih sezona u našem gradu.“²⁵ Ovo svjedočanstvo o vrhunskoj izvedbi stare glazbe te o njenoj vrlo zreloj recepciji od strane varaždinske publike i kritike, može se smatrati jednim od začetaka onih vrijednosnih kriterija, koje Varaždinske barokne večeri danas zastupaju.

Šezdesetih godina 20. stoljeća uslijedit će, međutim, još ponešto neveselih događaja 1963. godine ukida se glazbena scena i orkestar Narodnog kazališta „August Cesarec“. 1965. godine, isti A.R. u „Varaždinskim vijestima“ piše: „U Varaždinu je započeo stalni varaždinski festival ljetnih dosada. I ove kao i ranijih godina. Postala je to tradicija. Nitko zato više ne govori naročito mnogo o tome, nitko to, kao da i ne zapaža. Ponašamo se kao da je situacija posve normalna, kao da je to u redu.“²⁶

U međuvremenu, organizacije koncerata prihvatila se **Muzička omladina**. U raznolikosti programa koje je nudila, za ovu je temu zanimljiv onaj vokalno-

²⁴ Inicijali se odnose na **Armina Rijavca**. „1939. rođen je novinar i književnik **Armin Rijavec**. Školovao se u Varaždinu a nakon mature je apsolvirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Za *Varaždinske vijesti* je počeo pisati još 1958., potom četiri godine za list *Međimurje* da bi ponovo u *Varaždinskim vijestima* pratio kulturna događanja. Umirovljen je 1973. kao novinar *Tribine* zagrebačke tvornice Kraš. Bavio se i slikarstvom, amaterskim filmom, kazalištem, glazbom... pisao je novele, romane i eseje. *Nalik je beskraj; Trenutak leptira; Posjetilac.*“ (www.knjiznica-vz.hr).

²⁵ A. Rijavec: „Komorno muziciranje najviše kvalitete“, *Varaždinske vijesti*, broj 16 od 26. 04. 1962., str. 6.

²⁶ A. Rijavec: „Varaždinske ljetne teme“, *Varaždinske vijesti*, broj 34 od 28. 06. 1965., str. 4.

instrumentalnog sastava „**New York pro musica**“, izveden 30. rujna 1964. Tim povodom u „Varaždinskim vijestima“ opet se oglasio A. R. te opet na početku povukao paralelu sa sličnim ranijim koncertima: „Slično kao ansambl“ *Complesso Fiorentino di Musica Antiqua*“ tako je omladina oduševljeno prihvatila i goste iz Sjedinjenih Američkih Država – „New York pro musica“ koji nam je također predstavio muziku renesanse i ranog baroka (...) otkrivajući osebujnu i privlačnu draž antikne muzike (sadržaj, forma) i antiknog muziciranja (instrumentarij, sastav, ugođaj i način muziciranja). Bio je to zato privlačan i neobičan doživljaj, jedan pogled unatrag, u historiju i riznicu zaboravljenih estetskih vrednota. (...) Muzika je to koja podjednako suzdržljivim i poletnim, ponekad upravo nadahnutim izvođenjima spomenute večeri, dočarava prošlo vrijeme toliko sugestivno da *nekadašnje vrijednosti čini suvremenima* (kurziv: D. R.). Zato ovakvi „izleti u prošlost“ imaju pun smisao i predstavljaju obogaćenje suvremene kulture, a u svakom slučaju – zanimljiv i privlačan doživljaj. Nakon koncerta omladina je razgovarala s muzičarima koji su izjavili da su oduševljeni srdačnim prijemom. Pojedini članovi ansambla su kazali da *naročito rado sviraju za mladu publiku koja će kad zavoli umjetnost klasike, tu naklonost prenijeti novim, budućim generacijama* (kurziv: D. R.). Razgovori s mladom publikom Varaždina i okolnih mjesta koja je prisustvovala koncertu uvjerali su članove ansambla „New York pro musica“ u postojanje kulturnih tradicija – bolje i uvjerljivije nego bilo kakav prospekt ili spomenica.“²⁷

Na ovom se mjestu nameće poveznica sa sadašnjošću, ali prije toga potrebno je rezimirati prethodno iznesene podatke.

1. Izvođenje stare glazbe u glazbenom se životu Varaždina može pratiti od 1922. godine, iz koje datiraju prve izvedbe stilski osmišljenih programa glazbe renesanse i baroka Akademskog pjevačkog društva „Tomislav“ pod ravnanjem dr Ernesta Krajanskog te uz intelektualnu, organizacijsku i praktičnu suradnju Krešimira Filića (v. fusnote 2. i 3.).

2. Od 1927. godine nadalje mogu se pratiti gostujuće izvedbe stare glazbe od strane hrvatskih i inozemnih umjetnika i ansambala.

3. Godine 1935. zabilježena je prva takva izvedba u kojoj je zastupljeno jedno povijesno glazbalo (*clavecín*, v. fusnotu 7.).

4. Godina 1939. višestruko je značajna. Kao prvo, ona donosi prvu javnu izvedbu jednog djela hrvatske barokne glazbene baštine (v. fusnotu 8.). Kao drugo, nositelji te izvedbe su članovi pjevačkog zbora varaždinske Gimnazije pod

²⁷ A. Rijavec: „Omladina voli i „nepopularnu“ muziku“, *Varaždinske vijesti*, broj 80 od 10. 10. 1964, str. 3.

ravnanjem Tomislava Miškulina, što govori o širenju interesa za staru glazbu te o njenom izlasku iz užih intelektualnih krugova u glazbeno stvaralaštvo mladeži. Kao treće, u toj su godini već artikulirane prve zamisli o priređivanju glazbenog festivala u Varaždinu (v. fusnotu 12.).

5. Nakon Drugog svjetskog rata, svi varaždinski zborovi viših umjetničkih interesa i mogućnosti prestaju s radom, a opstaje, zbog svoje lijeve političke orijentacije, zbor RKUD-a „Sloboda“, tada još nedorastao ozbiljnijim umjetničkim izazovima. Situacija se mijenja osnutkom Pjevačkog društva „Vatroslav Jagić“, koje njeguje respektabilan repertoar, u koji uključuje i djela hrvatske glazbene baštine baroka (v. fusnotu 14.). Zbor djeluje do 1959. godine.

6. U Narodnom kazalištu „August Cesarec“ djeluje profesionalni orkestar, koji se početkom šezdesetih godina također odvažuje na stilski osmišljen program barokne glazbe (v. fusnotu 22.) Orkestar prestaje s radom ukinućem glazbene scene varaždinskog kazališta 1963.

7. U prvoj polovici šezdesetih godina zabilježena su gostovanja triju inozemnih ansambala stare glazbe, od kojih su svi pružili vrlo profesionalno muziciranje na povijesnim glazbalima te privukli velik interes i poštovanje publike i kritike.

Što je, međutim, od domaćih snaga tih šezdesetih godina još preostalo?

Zborovi takvog umjetničkog legitimiteta, kakvim su se odlikovali „Tomislav“ i „Vatroslav Jagić“, više ne djeluju. Pokretačke osobnosti polako se povlače: Krešimir Filić odlazi u mirovinu, Tomislav Miškulin ulazi u svoje sedamdesete. Članovi ukinutog kazališnog orkestra razilaze se, tražeći egzistenciju u drugim sredinama. Gostujući ansambli dolaze i odlaze. Ostaju zamisli i vizije, koji ne prestaju tražiti putove ostvarenja.

7. „VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI“ KAO TRAJNO OSTVARENJE DUGOGODIŠNJIH NASTOJANJA

Krešimir Filić, iako u mirovini, i dalje je intelektualno aktivan. U međuvremenu, Glazbena škola ulazi u, za nas znakovite, četrdesete godine svojega obnovljenog života, tijekom kojeg je znatno razvila, unaprijedila i razgranala svoju djelatnost pod vodstvom agilnog ravnatelja, profesora **Marijana Zuber**a. Javlja se potreba za sumiranjem i javnim prezentiranjem postignuća Škole. Prigoda za to proizaći će iz poznavanja varaždinske starine, točnije, podatka o osnivanju Glazbene škole u Varaždinu 1828. Tko je bio čovjek, koji je taj podatak mogao znati te ga podastrijeti struci i javnosti? Odgovor je, opet, Krešimir Filić, koji u

to doba, temeljem svojeg bogatog znanja i iskustva, kreće u pustolovinu pisanja knjige „Glazbeni život Varaždina“. Dug put, od probijanja kroz oskudnost najranijih podataka, preko obrade nebrojenih povijesnih izvora iz više stoljeća, pa sve do mnogih sjećanja iz vlastitog plodnog života i rada. Širok put, posut mnoštvom nota, zvukova, riječi, brojeva, slika, predmeta, ljudi, događaja, ideja... Za današnjeg čitatelja, svako bavljenje tim Filićevim djelom otvara uvijek nove prostore spoznaje i svijesti.

Na kraj svoje pustolovine pisanja, Filić smješta poglavlje „Proslava 140 godišnjice Muzičke škole u Varaždinu“, koje obasiže desetak stranica, ispunjenih ne samo brojnim vrijednim informacijama, nego i osobnim poštovanjem, ponosom i ljubavlju, što je doista nemoguće interpretirati, pa to nećemo ni pokušavati, nego ćemo istaknuti samo tri pojedinosti, koje su od interesa za ovaj rad.

1. Sama koncepcija proslave obuhvaćala je čitav niz akcija na području glazbene, izložbene, izdavačke, turističke i političke djelatnosti, a tako ju je mogla osmisliti samo osoba širokih pogleda, ili usklađeni tim, ili oboje. Sličnu širinu koncepcije naći ćemo i kasnije, kad se 1971. godine ideja o varaždinskom festivalu napokon ostvarila u okviru Varaždinskih baroknih večeri, u vidu predstavljanja raznih kulturnih dostignuća, vezanih uz jednu sredinu u određenom vremenu.

2. Proslava je obuhvaćala nekoliko koncerata, od kojih je jedan bio posvećen baroknom stilu te izveden u isusovačkoj crkvi (danas katedrali) od strane eminentnih domaćih glazbenika, uz sudjelovanje učenika i nastavnika varaždinske Glazbene škole. Koncepcija programa, odabir izvođača te mjesto održavanja također su zajednički ovoj prigodi i Varaždinskim baroknim večerima. Bitno je napomenuti i to, da je kod proslave, kao i kod kasnijeg festivala, značajnu ulogu odigrala suradnja Varaždina s drugim sredinama, osobito Zagrebom. Rezultat je te suradnje i angažman maestra **Vladimira Kranjčevića** u ulozu predsjednika Programskog odbora, te kasnije ravnatelja Varaždinskih baroknih večeri, od samog osnivanja, te tijekom razdoblja dužeg od triju desetljeća.

3. Koncepcija i provedba proslave odražava skladan timski rad ljudi, kompetentnih za svoja područja, vođenih plemenitom i dobro artikuliranom idejom, nadahnutih i agilnih u njenoj provedbi, zaokupljenih ne samo rekapitulacijom prošlih razdoblja, nego i otkrivanjem i obnavljanjem ideja koje iz tih razdoblja struje te obogaćuju sadašnjost i budućnost. To je bila koncepcija koja je jamčila uspjeh, a njena je primjena postala i značajnim čimbenikom uspjeha Varaždinskih baroknih večeri.

Na kraju se ne smije zaobići činjenica da su Varaždinske barokne večeri bile jednom od tekovina **Hrvatskoga proljeća**. U istom duhu, tada je nastao i **Mje-**

šoviti zbor „Ivan Padovec“ varaždinskog ogranka Matice hrvatske,²⁸ kao prvi, i zasada jedini, pjevački zbor varaždinskih intelektualaca nakon Akademskoga pjevačkog društva „Tomislav“. Nakon što je Matica hrvatska bila zabranjena od strane tadašnjih vlasti, ukinute su i njezine institucije, pa tako i ovaj izvrsni zbor. Varaždinske barokne večeri su, međutim, opstale, unatoč znatnim političkim pritiscima početkom sedamdesetih godina, a i kasnije. Politika je osobito uporno prigovarala koncertima na orguljama u sakralnim prostorima, iako su upravo oni predstavljali jedan od najvrednijih segmenata te priskrbili festivalu obilježje autentičnosti, osobito s obzirom da su bili povezani s organološkim istraživanjima **Ladislava Šabana**, jednog od bliskih i vjernih suradnika Varaždinskih baroknih večeri. Taj dio povijesti od ključne je važnosti za svih četrdeset godina Varaždinskih baroknih večeri te bi zaslužio biti detaljnije obrađen u nekom od budućih radova.

Rezimirajući sve prikupljene podatke zaključujemo da Varaždinske barokne večeri predstavljaju trajni oblik realizacije zamisli, prisutne u varaždinskim intelektualnim krugovima još od prije Drugoga svjetskog rata, a ostvarene su, kao i mnoge druge glazbene i kulturne institucije grada, suradnjom amaterizma, profesionalizma i obrazovanja, ujedinjenih u jasnoj viziji i skladnom timskom radu.

Literatura

1. Krešimir Filić: „Glazbeni život Varaždina“, Varaždin, 1972.
2. Christopher Hogwood: „Georg Friedrich Händel“ (njemačko izdanje), Stuttgart, 1992.
3. Muzička enciklopedija Jugoslavenskoga leksikografskog zavoda, Zagreb, 1971.
4. „Varaždinske vijesti“, od 17. 06. 1954. do 10. 10. 1964.
5. Dada Ruža: „Kontinuitet glazbenog života Varaždina kroz mijene glazbenih institucija 20. stoljeća“, u zborniku „Hrvatska glazba u XX stoljeću“, Zagreb, 2009.

²⁸ Ono malo pisanih tragova, koji danas postoje o tom zboru, pisano je pristrano. Za objektivne podatke zahvaljujem dirigentici Zbora gđi Đurđici Roška.

SAŽETAK

VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI U ZAMISLIMA I OSTVARENJIMA SVOJIH ZAČETNIKA

Osnovna zamisao ovog rada bila je istražiti kulturna stremljenja koja su iznjedrila tradiciju izvođenja stare glazbe u glazbenom životu Varaždina, potakla ideje o pokretanju festivala te dovela do raznih oblika realizacije tih ideja.

Podaci o izvedbama stare glazbe u Varaždinu, u razdoblju prije Varaždinskih baroknih večeri, kako ih je zabilježio Krešimir Filić, mogu se pratiti od 1922., a u njima sudjeluju: amaterski i školski pjevački zborovi, profesionalni glazbenici i ansambli iz Hrvatske i inozemstva te Orkestar Narodnog kazališta „August Cesarec“. Zastupljenost povijesnih glazbala prisutna je od 1935., a izvedbe hrvatske glazbene baštine baroka od 1939.

Kratak život „Varaždinskog festivala“ (1955.-56.), kao prvog oblika realizacije ideje o festivalu, istražen je temeljem podataka iz tadašnjih izdanja tjednika „Varaždinske vijesti“. Ciklus koncerata, posvećen proslavi 140. obljetnice Glazbene škole u Varaždinu 1968., također se može smatrati jednim od oblika realizacije iste ideje.

Rezimirajući sve prikupljene podatke zaključujemo da Varaždinske barokne večeri, osnovane 1971., predstavljaju trajni oblik realizacije zamisli, prisutne u varaždinskim intelektualnim krugovima još od prije Drugoga svjetskog rata, a ostvarene su, kao i mnoge druge glazbene i kulturne institucije grada, suradnjom amaterizma, profesionalizma i obrazovanja, ujedinenih u jasnoj viziji i skladnom timskom radu.

Ključne riječi: Varaždinske barokne večeri; „Varaždinski festival“; Varaždinske vijesti; stara glazba; povijesno osviještena interpretacija; povijesna glazbala; hrvatska glazbena baština; Glazbena škola u Varaždinu; Hrvatsko proljeće.

SUMMARY

VARAŽDIN BAROQUE EVENINGS IN THE CONCEPTS AND EFFECTUATIONS OF THEIR ORIGINATORS

The fundamental idea of this paper was to investigate the cultural tendencies that created the tradition of performing Early music in the musical life of Varaždin, initiated ideas about the establishment of the festival and led to different forms of the realization of these ideas.

The data about the performances of Early music in Varaždin, in the period before the Varaždin Baroque Evenings, as recorded by Krešimir Filić, could be observed since the year 1922. Participating in these events were: amateur and school choirs, professional musicians and ensembles from Croatia and abroad and the Orchestra of the People's Theatre "August Cesarec" Varaždin. The representation of historical instruments was present since 1935 and the performances of Croatian musical heritage of the Baroque were present since 1939.

The short life of the "Varaždin Festival" (1955-56), as the first form of the realisation of the idea about the festival, was investigated on the basis of data from the published issues of the weekly from that time, "Varaždinske vijesti". The cycle of concerts, dedicated to the celebration of the 140th anniversary of the Varaždin Music School in 1968 can also be considered as a form of the realisation of the abovementioned idea.

Summing up all the gathered data, we can conclude that the Varaždin Baroque Evenings, founded in the year 1971, represent a permanent form of the realization of the concept, inherent in the Varaždin intellectual circles already before the World War Two, and realized, like many other music and cultural institutions of the city, by the cooperation of the amateurism, professionalism and education, united in the clear vision and harmonized teamwork.

Key words: Varaždin Baroque Evenings; "Varaždin Festival"; "Varaždinske vijesti"; Early music; historically informed performance; historical instruments; Croatian musical heritage; Varaždin Music School; Croatian Spring.